

Peter Huijsmans, KOM-directeur 'Vakmanschap nodig'

Stichting KOM constateert dat dealers niet iedere melkstal op tijd keuren.

'Verkopen gaat te vaak vóór service', vindt directeur Peter Huijsmans.

Tekst en foto's: Gertjan Zevenbergen

In Dronten, op een steenworp afstand van de agrarische hogeschool, is de stichting Kwaliteitszorg Onderhoud Melkinstallaties gehuisvest. Vanuit dat verzamelkantoor, waar ook Kverneland zijn thuis heeft, houdt KOM de kwaliteit van alle 19.396 Nederlandse melkstallen in de gaten. En omdat de Nederlandse veehouder de stichting financiert – er gaat ruim 20 euro per servicebeurt naar KOM – hebben zowel LTO, de veeverbeteringsorganisaties, maar ook de melkmachineleveranciers zitting in het stichtingsbestuur. Livestock Research van Wageningen UR is als adviseur aanwezig. Afgelopen jaren zijn op zijn zachtst gezegd enerverend geweest voor zowel melkveehouders als mechanisatiebedrijven, de leveranciers van melkstallen. Grote variatie in melkprijzen en daardoor lage maar ook goede inkomsten en daarmee samenhangend goede verkopen. De kwaliteit van de service is daarmee echter meer onder druk komen te staan, constateert Peter Huijsmans, directeur van KOM.

Een melkinstallatie moet ieder jaar gekeurd worden. Toch zijn er 1.400 bedrijven langer dan dertien maanden voor het laatst gekeurd. Hoe komt dat?

"2008 was een prachtig verkoopjaar. In 2009 werden nog veel van die stallen

‘Monteurs weten te weinig van koeien’

geplaatst. Het waren drukke jaren. De mechanisatiebedrijven verkochten goed en installeerden dus ook veel. Dat ging wel ten koste van de interne opleidingen en dus ook van het onderhoud. Dat blijft liggen. Het is wel begrijpelijk, maar niet goed te praten. De afgelopen jaren zijn installaties tegen een erg scherpe prijs verkocht. Daaraan viel voor veel mechanisatiebedrijven

niet heel veel te verdienen. Dan moeten de inkomsten dus uit het onderhoud komen. Waarom lukt het dan niet om alle melkinstallaties op tijd te servicen en de service-rapporten op tijd af te ronden? Onvoldoende beschikbare arbeidskrachten is een veelgehoorde opmerking. Ze willen wel, maar het animo is laag. Het is daarom van groot belang om jonge gemotiveerde personen al vroeg voor deze mooie sector te interesseren. Opleidingen, salariering maar ook toekomstperspectief bieden is belangrijk."

De veehouder kan daarvan de dupe worden.

"Ja. Er zijn afgelopen jaren meer en meer grote draaimelkstallen, maar ook kostenefficiëntere swingoverstallen neergezet. Je merkt dan ook dat dealers daar soms nog te weinig kennis van hebben. Als je daarnaast het onderhoud laat uitlopen, dan zal uiteindelijk de melkkwaliteit afnemen. Doordat het vacuüm niet meer op niveau blijft, kan het celgetal stijgen. Daarna wordt de rein-

Peter Huijsmans werd in 1966 in Dalfsen geboren als zoon van een vertegenwoordiger van krachtvoer. Na het afronden van de mavo ging hij naar de middelbare agrarische school en later naar de hogere agrarische school. Aan het onderzoeksinstituut Imag voerde hij onderzoek naar melkrobots uit. Toen in 1994 een organisatie werd opgericht die zich toelagde op de kwaliteitszorg rondom melkinstallaties, kwam Huijsmans daar in dienst. In 1998 werd hij directeur van de net opgerichte stichting KOM. Nu heeft hij negen mensen in dienst. Vier daarvan controleren melkstallen.

heid en het kiemgetal slechter doordat afdichtingen en slangen niet meer aan de eisen voldoen. Daarvoor ben je als veehouder verantwoordelijk. Natuurlijk is daar iets aan te doen. Je hebt als veehouder wel degelijk een machtspositie. Je kunt toch naar een andere melkmachinedealer of monteur gaan? Als jij wilt dat de monteur op tijd komt om de machine te servicen, dan gebeurt dat ook.”

Is het zo moeilijk om goed geschoolde monteurs te vinden?

“Ja. Goede mensen vinden is in elke sector een groot probleem. Maar in de landbouw, en dus ook bij het vinden van melkmachine-installateurs, speelt dat in hoge mate. De veehouder merkt dat ook. Tijdens een enquête bleek dat veehouders vinden dat de monteurs te vaak aan de telefoon hangen. Ze vragen advies bij hun collega's. Dat is op zich niet vreemd. Je kunt ook niet alles weten. Maar de veehouder verwacht dat wel.”

Is het vak van melkmachinemonteur niet aantrekkelijk genoeg?

“Buiten de landbouw werk je van 8 tot 5. In de agrarische sector niet. Voor een melkrobot moet je 24 uur per dag, 7 dagen per week service kunnen leveren. Daar is nog niet iedere dealer klaar voor. Daar komt bij dat de huidige monteurs, zeker die van automatische melksystemen, alles weten van de techniek, van elektronica, lucht en computers. Maar ze weten te weinig van de koeien.”

Is er goede opleiding?

“Nu wel. Het afgelopen jaar hebben we met opleidingsinstelling PTC+ en de brancheorganisatie COM een nieuwe modulaire opleiding gemaakt. Daarin krijgt de mon-

teur ook veel informatie over de koe. Hoe produceert zij melk, waar bestaat die melk uit? En wat doe je precies tijdens het melken? Voor boeren is dat gesneden koek, voor monteurs niet. Er zijn monteurs die geen idee hebben wat de gevolgen zijn als je het vacuüm tijdens het melken van 40 naar 46 verhoogt, wat een speenstulping is of een slotgat. Dat soort dingen leren we hen.”

Welke problemen komen de inspecteurs het meest tegen als gevolg van achterstallig onderhoud?

“De belangrijkste zaken bij melkmeters zijn de slijtage aan de rubbers, maar ook de reinheid is nog weleens een probleem. Pulsatoren lekken nu en dan, met name bij de slangen. De tepelvoering scheurt, er zijn vuile luchtinlaten. Daar komt bij dat stallen groter worden. De capaciteit neemt toe. De leidingen worden groter. Het vacuüm regelen bij de koe, alles is een samenspel. En niet bij elke grote stal is dat eenvoudig op elkaar af te stemmen. Denk maar eens aan een 50-stands buitenmelker. Een stabiel vacuüm is in dergelijke grote installaties nog weleens een probleem. Veel dealers zijn er nog niet op ingesteld. Maar ook veehouders hebben door schaalvergroting hun aandacht minder bij het melken. Ze melken of veel koeien, of ze willen minder lang in de melkput staan. Daardoor worden er melkstallen neergezet waar je beter met twee man in kunt melken. Daardoor verslapt de individuele aandacht. Niet alleen voor het dier, maar ook voor het melken. Om problemen eerder te constateren, werken we, samen met de wereldwijde organisatie die de ISO-eisen voor melkstallen opstelt, aan een melkmachine-monitoring-tool. We zouden graag een systeem maken dat aan de hand van alle

melkgegevens en technische data kan zien of er iets niet goed gaat op een bepaalde standplaats in de melkstal. Fabrikanten doen daar nu nog te weinig aan. Een enkeling heeft een ledje dat aangeeft of een pulsator wel of niet functioneert, maar daar blijft het dan wel bij. We willen de blauwdruk maken en verwachten vervolgens dat de fabrikanten een computerprogramma ontwikkelen.”

Terwijl gangbare melkstallen ieder jaar gekeurd worden, gebeurt dat bij automatische melksystemen ieder halfjaar. Is dat nodig?

“De leveranciers van melkrobots willen graag een lagere frequentie en keuren liefst een keer per jaar. De zuivelindustrie wil daar nog niet aan. Robotsystemen zijn geen zorgenkindjes meer, maar de melkkwaliteit blijft nog wel iets achter bij de melk uit een conventionele melkstal. Met name het kiemgetal vraagt verscherpte aandacht. Een melkrobot maakt gebruik van veel kleppen en tankjes. Dat maakt de reiniging niet gemakkelijk. Ook de zuurtegraad is vaak iets hoger doordat de melkintervallen korter worden. De melk wordt vaker weggepompt. Maar nogmaals, dat wil niet zeggen dat er slechte melk uit een robot komt. Zit je er bovenop, dan zijn er geen problemen. Maar het aantal robots neemt nog steeds toe, dus blijft het voor de zuivelindustrie een aandachtspunt.”

De stichting Kwaliteitszorg Onderhoud Melkinstallaties (KOM) borgt de kwaliteit van het onderhoud van melkinstallaties en koeltanks op de Nederlandse melkveebedrijven. Daarnaast borgt de stichting de kwaliteit van melkgift- en gehalteregistratie. Jaarlijks resulteert dat in 23.000 meetrapporten van melkinstallaties, 7.500 ijkrapporten van melkmeters en melkmeetglazen en 8.000 koelrapporten. Verder zorgt de stichting voor de jaarlijkse bijscholing van onderhoudsmonteurs en controle van de meetapparatuur.